

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Національної академії

внутрішніх справ,

доктор юридичних наук,

професор

Руслан СЕРБИН

ВИСНОВОК

Національної академії внутрішніх справ про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Рубаненко Наталії Юріївни «Організація та тактика допиту під час розслідування воєнних злочинів» поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 31 жовтня 2023 року, протокол № 22

ВИТЯГ

з протоколу розширеного засідання кафедри криміналістики та судової медицини від 13 серпня 2026 року

Присутні:

проректор: доктор юридичних наук, професор Тарасенко О.С.;

кафедра криміналістики та судової медицини: завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Антошук А.О. (голова засідання); професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Чорноус Ю.М.; професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Юсупов В.В.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Комаринська Ю.Б.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор Миротська А.В.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Патик Л.Л.; доцент кафедри, доктор філософії Лісіцький А.В.; старший викладач кафедри, кандидат юридичних наук Нечваль А.О.; аспірант кафедри Рубаненко Н.Ю.;

кафедра криміналістики ННПП: доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Семенов В.В.; викладач кафедри, доктор філософії Танчик К.А.;

кафедра кримінального процесу: завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор Таран О.В.; професор кафедри, доктор юридичних наук Трач С.С. (науковий керівник); професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Кулик М.Й. (рецензент)

кафедра криміналістичного забезпечення та судових експертиз ННЕКІ: завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Атаманчук В.М.;

науково-дослідна лабораторія з проблем протидії злочинності ННПД:

провідний науковий співробітник, доктор юридичних наук, професор Тичина Д.М.; провідний науковий співробітник, кандидат юридичних наук, старший дослідник Брисковська О.М. (рецензент);

Були присутні 5 докторів наук та 11 кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження аспіранта кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ Рубаненко Наталії Юріївни «Організація та тактика допиту під час розслідування воєнних злочинів», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», щодо його рекомендації для попереднього розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді Національної академії внутрішніх справ.

Слухали:

Аспірантку Рубаненко Н.Ю. яка доповіла про результати дисертаційного дослідження. У доповіді було обґрунтовано насамперед актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначено мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження, доведено до присутніх структуру роботи та основні її положення, сформульовано та обґрунтовано новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів.

За окремими офіційними оцінками лише за дев'ять місяців повномасштабної війни в Україні, було зареєстровано понад 59 тис. воєнних злочинів. У цей же період Управлінням Верховного комісара ООН з прав людини, було задокументовано понад 17 тис. жертв серед цивільного населення, з яких близько 7 тис. загиблими та 10 тис. пораненими. За даними ювенальних прокурорів, станом на червня 2022 року, внаслідок збройної агресії постраждало більш ніж 700 дітей, з яких – 262 загинули та 400 – зазнали поранень різного ступеня тяжкості. За цією ж інформацією щонайменше 234 тис. дітей було депортовано на територію РФ. Серед інших грубих порушень міжнародного гуманітарного права зафіксовані випадки масових вбивств, катувань, зґвалтувань, грабежів, обстрілів, захоплень та руйнувань об'єктів цивільного призначення. Якщо порівнювати ці показники до початку повномасштабного вторгнення, то загальна кількість облікованих міжнародних злочинів за один місяць у Чернігівській обл. суттєво перевищила сукупність кількісних показників періоду АТО та ООС.

Системне вчинення воєнних злочинів у поєднанні з активністю бойових дій та обмеженими можливостями національної правоохоронної системи стали серйозним викликом для міжнародного правопорядку та його юрисдикційних інстанцій, про що додатково свідчать офіційна судова статистика. Це вказує на нагальну потребу у дослідженні криміналістичних підходів щодо документування воєнних злочинів. У цьому процесі окремого значення набуває

допит. Незважаючи на те, що питання допиту належать до числа традиційних у криміналістичній науці, проте комплексного криміналістичного дослідження щодо особливостей підготовки і тактики допиту під час розслідування воєнних злочинів на сьогодні не здійснено. Окремі положення щодо предмету цього дослідження знайшли свої відображення у працях вчених але вони лише дотично окреслюють окремі аспекти розслідування воєнних злочинів та охоплюють проблематику організації і проведення допитів у кримінальних провадженнях щодо воєнних злочинів. Ця обставина зумовлює актуальність обраної теми, її теоретичне і методичне значення, а також практичну потребу в науковому пізнанні.

Метою дисертаційного дослідження є розроблення теоретичних положень і науково обґрунтованих рекомендацій щодо організації і тактики допиту у кримінальних провадженнях про воєнні злочини. Завданнями дослідження є: визначити стан наукової розробленості проблем допиту у кримінальному провадженні; визначити правові засади розслідування воєнних злочинів в Україні; визначити поняття допиту та розкрити його сутність під час розслідування воєнних злочинів; визначити та систематизувати обставини, що піддаються встановленню під час допиту у кримінальних провадженнях щодо воєнних злочинів; визначити та охарактеризувати особливості організаційної підготовки до допиту під час розслідування воєнних злочинів; розкрити особливості комунікативної взаємодії під час допиту у кримінальних провадженнях про воєнні злочини; систематизувати тактичні прийоми допиту потерпілих і свідків під час розслідування воєнних злочинів та розкрити особливості їх застосування; систематизувати тактичні прийоми допиту підозрюваних під час розслідування воєнних злочинів та розкрити особливості їх застосування; виявити та систематизувати організаційно-тактичні помилки, що допускаються під час допиту у кримінальних провадженнях про воєнні злочини та обґрунтувати напрямки їх запобігання.

Об'єкт дослідження охоплює суспільні відносини, що виникають у процесі діяльності органів досудового розслідування під час організації і тактики допиту у кримінальних провадженнях про воєнні злочини. Предмет визначає організацію та тактику допиту під час розслідування воєнних злочинів.

За результатами дослідження отримано нові наукові результати, зокрема вперше:

розроблено організаційні засади підготовки до допиту під час розслідування воєнних злочинів, що ґрунтуються на виокремленні та змістовному наповненні аналітичного, тактично-психологічного та процесуально-організаційного етапів; визначено залежність підготовки від обсягу і характеру наявної інформації, що передбачає оцінювання об'єктивних даних кримінального правопорушення, аналіз суб'єктивних обставин, пов'язаних з особою допитуваного, планування тактичної моделі допиту, формування системи запитань та визначення доцільності залучення інших осіб; систематизовано процесуальні, криміналістичні, психологічні, соціальні, політичні, інформаційні та морально-етичні чинники формування тактичної

лінії допиту з урахуванням психоемоційного стану допитувано, ступеня його обізнаності, можливого зовнішнього впливу та специфіки бойової обстановки.

розкрито особливості комунікативної взаємодії під час допиту у кримінальних провадженнях про воєнні злочини з урахуванням психологічних, культурно-етнічних та тактичних чинників; визначено вимоги до комунікативної компетентності слідчого та запропоновано комплекс тактичних прийомів встановлення, розвитку і підтримання психологічно комфортної та процесуально ефективної взаємодії з допитуваними через емпатію, поступове входження в комунікацію, нейтралізацію комунікативних бар'єрів, використання інформаційного резонансу та врахування культурно-етнічних особливостей допитуваного;

визначено та розкрито організаційно-тактичні помилки, що допускаються під час допиту у кримінальних провадженнях про воєнні злочини зокрема порушення принципу нейтральності, недостатнє врахування психоемоційного стану та культурних особливостей допитуваних осіб, використання шаблонних і навідних запитань, неналежне планування допиту, ігнорування міжнародних стандартів розслідування воєнних злочинів тощо; обґрунтовано напрямки їх запобігання шляхом комплексного поєднання процесуальних, криміналістичних, психологічних та етичних засад проведення допиту.

Ряд положень було удосконалено та дістали подальший розвиток.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено та може бути використано в освітньому процесі та науково-дослідній діяльності – що засвідчують відповідні акти впровадження, а також правозастосовній діяльності – що засвідчують результати дослідження опубліковані у фахових наукових виданнях.

За наявності питань – готовий відповісти. А зауваження і побажання будуть максимально враховані у подальшій науковій діяльності.

Після закінчення доповіді аспіранта присутніми були поставлені наступні питання:

Лісіцький А.В.: Хто з українських вчених досліджував питання допиту?

Відповідь: Дякую за запитання. Проблематика допиту має комплексний характер який поєднується кримінальною процесуальною науковою, криміналістикою, юридичною або ж судовою психологією, юридичною логікою та детально висвітлювалась у наукових працях зарубіжних і українських вчених серед яких А. Антошук, А. Бандурка, О. Батюк, В. Бахин, О. Бондаренко, С. Бочарова, В. Весельський, В. Гончаренко, В. Журавель, Е. Землянська, А. Іщенко, К. Антонов, Ю. Комаринська, В. Коновалова, О. Костюченко, В. Кузьмічов, Є. Лук'янчиков, Т. Маліков, В. Марчак, О. Мельник, М. Михеєнко, О. Мотлях, В. Нор, М. Погорецький, М. Салтевський, О. Сачко, С. Стахівський, В. Тертишник, В. Тищенко, В. Уваров, Л. Удалова, Р. Холод, М. Цимбал, К. Чаплинський, С. Чернявський, Ю. Чорноус, О. Чучкало, В. Шепитько, В. Шибіко, В. Юсупов та багато інших.

Окремі положення щодо допиту у провадженнях про воєнні злочини знайшли своє відображення у наукових працях таких вітчизняних вчених як

О. Агаркова, Н. Антонюк, І. Басиста, О. Батюк, М. Бондаренко, О. Брисковська, Г. Власова, А. Вознюк, О. Гарасимів, І. Гловюк, М. Грига, Є. Діденко, С. Дмитрів, Ю. Дмитрук, А. Коваленко, А. Козьменко, О. Кравчук, Є. Крапивін, Р. Крикуха, Т. Кузьменко, Ю. Комісарчук, Д. Лазарева, А. Лебенюк, О. Пчеліна, О. Таран, О. Тарасенко, Г. Тетерятник, В. Тимошенко, М. Хавронюк, А. Шаповалова, К. Шевчишена, А. Шульженко, М. Янковий.

Наукові розробки усіх цих авторів детально досліджено і проаналізовано у дисертації.

Тичина Д.М.: Як Ви розумієте поняття категорії розслідування та доказування і в чому полягає їх відмінність?

Відповідь: Дякую за запитання. На мою думку, це взаємопов'язані поняття, які можна розглядати з різних правових кутів, як окреме до цілого як, як родове та видове як загальне та змістовне тощо. Якщо розглядати розслідування кримінальних правопорушень як нормативно визначений процес то категорію розслідування також можна поєднувати з провадженням. На відміну від розслідування, доказування чітко регламентована КПК України та охоплюється всіма його стадійними структурами окрім виконання судового рішення. Розслідування переважно застосовується в криміналістиці зокрема її структурних розділів, що стосуються тактики і методики. З цього можливо зробити висновок, що доказування визначається процесом з отримання відповідних відомостей, які підлягають встановленню в межах кримінального провадження та відповідає на питання «що потрібно робити?», у свою чергу розслідування дає відповідь; «як, яким чином це потрібно робити?».

Нечваль А.О.: В чому проявляється емпірична база вашого дослідження?

Відповідь: Дякую за запитання. Вона проявляється кількома аспектами, по-перше, результатами опитування працівників органів досудового розслідування Національної поліції та безпеки. По-друге, статистичними даними та офіційною звітністю Офісу Генерального прокурора та судової практики за 2022-2024 рр. По-третє, матеріалами аналізу судових рішень національних судів. І, по-четверте матеріалами судових засідань міжнародних судових інстанцій зокрема Нюрнберзького військового трибуналу, Міжнародного кримінального трибуналу щодо колишньої Югославії, Міжнародного кримінального трибуналу щодо Руанди та практики постійно діючого з 1998 року Міжнародного кримінального суду.

Атаманчук В.М.: Що Ви вкладаєте в зміст поняття допиту?

Відповідь: Дякую за запитання. На мою думку допит є одним із найяскравіших практичних проявів гносеологічної природи процесу доказування, що уособлює пізнавальну діяльність у вербально комунікативній формі, в межах якої відбувається отримання, перевірка та оцінка доказової інформації. Допит виступає не лише процесуальним засобом, але й як інтелектуально-комунікативний механізм реконструкції минулої події на основі її когнітивного відображення у свідомості суб'єкта, яка його проводить. Допит поєднує риси процесуальної дії, пізнавального процесу, комунікативного акту, а також логічного засобу та способу встановлення фактичних обставин кримінального правопорушення.

Основна мета допиту полягає в отриманні інформації що має правову силу доказу та може бути використана для обґрунтування вини чи невинуватості особи, а також інформації, яка може виступати орієнтиром для проведення інших процесуальних дій, або бути підставою для початку нового кримінального провадження. Допит є комунікативним процесом, ефективність якого залежить від міжособистісної взаємодії його учасників, що супроводжується встановлення психологічного контакту. Специфіка психологічного контакту полягає у тому, що його функціональним призначенням є отримання не будь-якої інформації, а доказової, здобутої з дотриманням вимог кримінального процесуального законодавства та належної предмету доказування у конкретному кримінальному провадженні. Це визначає специфіку допиту під час розслідування воєнних злочинів, яка характеризується: обставинами пов'язаними з подією кримінального правопорушення (час, місце, спосіб, особа-винного, мета, мотиви, масштаб і характер наслідків тощо); процесуальним статусом допитуваного та його роллю у досліджуваних подіях; соціальними, віковими, психологічними, професійними, культурними та іншими особистісними характеристиками допитуваних; г) місцем, часом і умови проведення допиту; конкретною слідчою ситуацією, яка формується під впливом об'єктивних і суб'єктивних обставин, що характеризують наявність та обсягу доказової інформації, характер взаємовідносин між учасниками кримінального провадження тощо.

Ці обставини можна поділити на загальні та контекстуальні, що як наслідок вимагає від органів розслідування ретельної і конструктивної підготовки до проведення допиту про, що більш детально наведено у самій роботі.

Головуючий: Є ще запитання? Немає. Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається рецензентам.

Кандидат юридичних наук, доцент Брисковська О.М.

Аналіз дисертаційної роботи засвічує комплексний підхід до дослідженої проблематики. У роботі детально аналізуються попередні дослідження.

Вдало наголошується на нагальності комплексного дослідження організаційно-тактичних особливостей проведення допитів у кримінальних провадженнях про воєнні злочини, з урахуванням специфіки предмета доказування, особи допитуваного, характеру відомостей, що підлягають встановлення, особливостей комунікативної взаємодії з окремим учасниками провадження, а також вимог міжнародних актів, вироблених стандартів та практики міжнародних судових інстанцій.

Цю теоретичну думку дисертант підтверджує результатами емпіричних досліджень, які засвідчують, що на якість процесу доказування під час розслідування воєнних злочинів впливає відсутність або ж неможливість забезпечити допит окремих учасників кримінального провадження; формальний і недостатньо змістовний підхід до підготовки (організації) та тактики проведення допитів; недостатній рівень комунікативних умінь і навичок (здібностей), необхідних для проведення допитів; несприятливий

психологічний стан допитуваної особи; проведення допитів підозрюваних, свідків і потерпілого через значний проміжок часу після виявлення злочину.

Ця емпіричність прослідковується і подальшому. Необхідно відзначити змістовну потужну емпіричну базу роботи, яка складається окрім результатів анкетування працівників слідчих органів досудового розслідування Національної поліції України та органів безпеки й даними статистичної звітності Офісу Генерального прокурора та судової практики за чотири роки.

Неможливо не відмітити й матеріали аналізу судової практики національних судів та практики міжнародного кримінального судочинства зокрема Міжнародного військового трибуналу «Нюрнберзького трибуналу», Міжнародного кримінального трибуналу щодо колишньої Югославії, Міжнародного кримінального трибуналу щодо Руанди, Міжнародного кримінального суду.

Дослідження у цій сфері сприятиме розвитку новітніх для криміналістичної науки тактичних приймів і засобів (методів) фіксації доказової інформації, необхідної для встановлення обставин воєнних злочинів у складних умовах доказування.

Уніфікація міжнародних стандартів доказування зокрема щодо розслідування воєнних злочинів з урахуванням кращої міжнародної практики створює умови глобалізації криміналістичної науки, що суттєво розширяє її практичне застосування.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача дає підстави зробити висновок, що дисертантом було опрацьовано майже 300 джерел, які стосуються предмету дослідження. Потужний внесок дисертанта зроблений і на рівні власних публікацій у фахових журналах України, що індексуються на міжнародних платформах.

Зокрема, основні результати дисертаційного дослідження відображено у п'ятнадцяти наукових публікаціях, серед яких шість статей – у фахових виданнях включених МОН України до журналів категорії «Б» за спеціальністю «Право» чотири із яких на англійською.

Дев'ять публікацій – у збірниках тез наукових доповідей, оприлюднених на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, дві із яких англійською. Позитивним видається відзначити, що більшість із наведених публікацій автор висвітлював у журналах та збірниках Національної академії внутрішніх справ.

Вивчення дисертації та наукових публікацій автора засвідчують логічність структури дослідження, що надало можливість дисертанту визначити мету, об'єкт, предмет і завдання роботи та повно дослідити обрану тему у межах визначеного обсягу роботи. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Плану науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт академії.

Робота є складовою основних напрямків наукових досліджень щодо вдосконалення діяльності органів, що входять у структуру МВС України у частині щодо забезпечення національної безпеки і оборони країни. Тематика дослідження узгоджується з пріоритетними напрямками розвитку правової науки та відповідає цілям сталого розвитку України на період до 2030 року

(Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019), Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки (Указ Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023).

Практичне значення одержаних результатів викладено як у висновках самої дисертації та її публікаційних результатах, так і в актах провадження Національної академії внутрішніх справ де публікувались ці результати. Зокрема у науково-дослідній діяльності – для подальшого удосконалення проблемних аспектів криміналістичного забезпечення розслідувань воєнних злочинів та освітньому процесі – під час підготовки здобувачів за спеціальністю «Право» і «Правоохоронна діяльність», у межах викладання навчальних дисциплін кримінально-правового профілю.

У роботі використано сукупність загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-наукових методів пізнання, які дали змогу висвітлити й вирішити низку теоретичних та практичних питань теми дослідження. Зокрема, аналізі, синтезу та системно-структурного методу, формально-юридичного (догматичного) методу, історико-правового методу, порівняльно-правового (компаративістського) методу, системного методу, методу наукового моделювання, абстрагування, узагальнення, класифікації, диференціації та систематизації, діалектичного методу, функціонального методу, соціологічного методу, статистичного методу, методу індукції, дедукції та узагальнення.

З урахуванням наведеного, дисертація Рубаненко Н.Ю. на тему «Організація та тактика допиту під час розслідування воєнних злочинів» виконана на належному науковому рівні і засвідчує високий науковий результат, що може бути використаний в практичній діяльності компетентних органів досудового розслідування, прокуратури і суду.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях достатня для позитивного висновку і рекомендації роботи на захист.

Дисертація Рубаненко Н.Ю. є однією із першим в Україні комплексним дослідженням, у якому комплексно розроблено організаційні і тактичні особливості проведення допиту під час розслідування воєнних злочинів. У дисертації сформульовано та обґрунтовано сукупність наукових положень і практичних рекомендацій щодо вдосконалення діяльності органів розслідування під час організації і тактики допиту у кримінальних провадженнях про воєнні злочини.

Положення та висновки дисертації сформульовані повно чітко, логічно, послідовно та наукову новизну.

У роботі сформульовано низку результатів і висновків, що були отримані вперше і мають високий ступінь наукової новизни.

Обґрунтованість отриманих результатів дослідження, сформульованих положень і висновків дисертаційної роботи Рубаненко Н.Ю. не викликають суттєвих зауважень.

Висновки в дисертації сформульовано відповідно до отриманих результатів, вони мають вагому аргументацію, свідченням чого є використана методологія дослідження, яка ґрунтується на сукупності загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-наукових методів пізнання.

Обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації забезпечена емпіричними даними.

Отже, результати дисертації Рубаненко Н.Ю., які винесено на захист, є достатньо аргументованими, обґрунтованими, логічними та переконливими, мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення.

Наукові результати й положення, що винесені на захист, отримано завдяки використанню різноманітних методів, таких як історико-правовий, формально-логічний, догматичний, типологічний, функціональний та системний, методи аналізу, синтезу, індукції та дедукції, статистичний, соціологічний та прогностичний методи, а також ґрунтовної емпіричної бази.

Постановка завдань, визначення мети, об'єкта та предмета дослідження є чіткими, зрозумілими й такими, що цілком відповідають загальним вимогам. Завдання наукового пошуку виконано, мети роботи досягнуто.

Отже, поставлені наукові завдання виконано на належному методологічному рівні, а дисертантка опанувала необхідні компетенції для рівня доктора філософії.

Зауваження, які були висловлені в ході попереднього рецензування, автором були повністю враховані.

Підсумовуючи наведене вище, слід зазначити, що дисертаційне дослідження Рубаненко Наталії Юріївни на тему: «Організація та тактика допиту під час розслідування воєнних злочинів», подане на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, у якому отримано науково обґрунтовані результати, що вирізняються новизною, за своїм змістом відповідає спеціальності 081 «Право» і вимогам МОН України та може бути рекомендовано до публічного захисту.

Кандидат юридичних наук, доцент Кулик М.Й.

У дисертації визначено стан наукової розробленості проблем допиту. З'ясовано, що наукові дослідження у цій сфері мають комплексний характер.

Акцентовано увагу на недостатній розробленості проблем допиту під час розслідування воєнних злочинів. Встановлено, що наукові дискусії у цій сфері переважно носять фрагментарний характер. Окреслено необхідність комплексного дослідження організаційних і тактичних особливостей проведення допитів у кримінальних провадженнях зазначеної категорії правопорушень.

Визначено та охарактеризувати правові засади розслідування воєнних злочинів в Україні та з'ясовано особливості їх нормативного регулювання у національному законодавстві.

Встановлено, що воєнні злочини охоплюють широкий аспект суспільно небезпечних діянь, які класифіковано за видом збройного конфлікту, місцем вчинення, протиправною спрямованістю, способом вчинення, характером і

масштабами наслідків, суб'єктом посягання, метою і мотивами та формою співучасті, метою і мотивами.

Поняття допиту визначено як один із найяскравіших практичних проявів гносеологічної природи процесу доказування. Акцентовано, що специфіка допитів під час розслідування воєнних злочинів обумовлюється конкретними обставинами щодо порушення міжнародного гуманітарного права, процесуальним статусом допитуваного, його соціальними, віковими, психологічними, професійними, культурними та іншими обґрунтованими особливостями.

Аргументовано, що проведення допиту під час розслідування воєнних злочинів вимагає ретельної і конструктивної підготовки. Визначено мету і функціональне призначення допиту під час розслідування воєнних злочинів, статус його учасників, а також форму, організацію, підготовку та тактичні особливості проведення.

Визначено обставини, що підлягають встановленню під час які диференційовано на дві групи. Акцентовано, що докази причетності створюють підґрунтя для доказування причинно-наслідкового зв'язку між вчиненим діянням і військово-політичними структурами, які беруть участь у збройному конфлікті.

До цих віднесено обставини щодо: початку, тривалості, поширеності і виду збройного конфлікту, способу вчинення злочину, його зв'язок із забороним конфліктом та міжнародним гуманітарним правом, потерпілу сторону та об'єкти злочинного посягання відповідно до міжнародного гуманітарного права, обсяг та характер суспільно небезпечних наслідків та охоплювані ними межі тощо.

Визначено особливості організаційної підготовки до допиту під час розслідування воєнних злочинів, яка охоплюється аналітичним етапом, тактико-психологічним етапом та процесуально-організаційним етапом, які детально обґрунтовуються

З'ясовано, що тактична лінія слідчого формуються під впливом процесуальних, криміналістичних, психологічних, соціальних, політичних, інформаційних, морально-етичних чинників зміст яких, детально розкриваються.

Визначено та розкрито особливості комунікативної взаємодії під час допиту, які значною мірою залежать від комунікативна компетентність слідчого, що охоплює вміннями емпатичне залучення, поступового входження в комунікацію, застосування нейтральних засобів налагодження взаємодії, нейтралізацію психологічних бар'єрів тощо.

Систематизовано тактичні прийоми допиту учасників кримінального провадження про воєнні злочини. Визначено організаційно-тактичні помилки, що допускаються під час допиту у кримінальних провадженнях про воєнні злочини, до яких віднесено порушення принципу нейтральності, ігнорування емоційного та психологічного стану, використання шаблонних або навідних запитань тощо.

Встановлено, що зазначені недоліки свідчать про необхідність системного удосконалення тактики допиту як одного з ключових засобів формування доказової бази у кримінальному провадженні. Наголошено, що реалізація цього підходу можлива лише за умови комплексного поєднання процесуальних вимог національного і міжнародного законодавства, криміналістичних рекомендацій щодо організації і тактики проведення допитів, психологічних закономірностей сприйняття, відтворення та повідомлення інформації відповідними учасниками кримінального провадження та етичних стандартів та професійної підготовки слідчих.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація Рубаненко Наталії Юріївни на тему «Організація та тактики проведення допиту під час розслідування воєнних злочинів», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, оригінальним науковим дослідженням у якому отримано науково обґрунтовані результати, що вирізняються новизною, за своїм змістом відповідає спеціальності 081 «Право» і вимогам МОН України та може бути рекомендовано до публічного захисту.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

доктор юридичних наук, професор Тарасенко О.С.; доктор юридичних наук, професор Черноус Ю.М.; доктор юридичних наук, професор Юсупов В.В.; доктор юридичних наук, професор Тичина Д.М.; кандидат юридичних наук, професор Миротська А.В.; кандидат юридичних наук, доцент Атаманчук В.М.

Рубаненко Н.Ю. висловила виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприятимуть вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції його подальших науково-дослідних планів.

На основі результатів обговорення присутні на засіданні вирішили запропонувати такий:

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дослідження щодо дисертації Шевченка Михайла Олександровича «Розслідування незаконного заволодіння вогнепальною зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами»

Дисертація Рубаненко Наталії Юріївни «Організація та тактика допиту під час розслідування воєнних злочинів», яка подана на здобуття доктора філософії за спеціальністю 081 – Право, є цілісною, завершеною науковою працею.

Обґрунтування вибору теми дослідження. За окремими офіційними оцінками лише за дев'ять місяців повномасштабної війни в Україні, було зареєстровано понад 59 тис. воєнних злочинів. У цей же період Управління Верховного комісара ООН з прав людини, було задокументовано понад 17 тис. жертв серед цивільного населення, з яких близько 7 тис. загиблими та 10 тис. пораненими. За даними ювенальних прокурорів, станом на червня 2022 року,

внаслідок збройної агресії постраждало більш ніж 700 дітей, з яких – 262 загинули та 400 – зазнали поранень різного ступеня тяжкості.

За цією ж інформацією щонайменше 234 тис. дітей було депортовано на територію РФ. Серед інших грубих порушень міжнародного гуманітарного права зафіксовані випадки масових вбивств, катувань, зґвалтувань, грабежів, обстрілів, захоплень та руйнувань об'єктів цивільного призначення.

Якщо порівнювати наведені показники до початку повномасштабного вторгнення, то загальна кількість облікованих міжнародних злочинів за один місяць у Чернігівській обл. суттєво перевищила кількісні показники до лютого 2022 року. У динаміки криміногенної обстановки, це складає 0,054% від загальної кількості кримінальних правопорушень, учинених у цей же період на території України. У 2022 році питома вага воєнних злочинів вже становила близько 17%. У 2023 році на фоні зростання загальної криміногенної ситуації, цей показник знизився до 13%, а у 2024 роках майже до 6%.

Системне вчинення воєнних злочинів у поєднанні з активністю бойових дій та обмеженими можливостями національної правоохоронної системи стали серйозним викликом для міжнародного правопорядку та його юрисдикційних інстанцій, про що свідчать офіційна судова статистика. Зокрема, у 2022 році повідомлення про підозру у вчиненні воєнних злочинів було оголошено у 135 кримінальних провадженнях, з яких 34% (47), направило до суду з обвинувальним актом де лише у 7 – оголошено судовий вирок. У 2023 році, цей показник становив 88 кримінальних проваджень, з яких 42% (37) було направлено до суду і лише у 40 – оголошено судовий вирок. У 2024 році з 64 кримінальних проваджень, повідомлення про підозру було оголошено у 72% (46) справ, з яких у 41 оголошено судовий вирок (1 очно, 40 заочно).

Проаналізовані дані вказують на нагальну потребу у дослідженні криміналістичних підходів щодо документування воєнних злочинів. У цьому процесі окремого значення набуває допит. Питання допиту належать до числа традиційно розроблюваних у криміналістичній науці. Його проблематика детально висвітлювалась у наукових працях зарубіжних і українських вчених серед яких А. Антошук, А. Бандурка, О. Батюк, В. Бахин, О. Бондаренко, С. Бочарова, В. Весельський, В. Гончаренко, Г. Гросс, В. Журавель, Е. Землянська, А. Іщенко, Ю. Комаринська, В. Коновалова, О. Костюченко, В. Кузьмічов, Є. Лук'янчиков, В. Марчак, О. Мельник, М. Михеєнко, О. Мотлях, В. Нор, М. Погорецький, М. Салтевський, О. Сачко, С. Стахівський, В. Тertiшник, В. Тищенко, В. Уваров, Л. Удалова, Р. Холод, М. Цимбал, К. Чаплинський, С. Чернявський, Ю. Черноус, В. Шепитько, В. Шибіко, В. Юсупов та багато інших.

Водночас комплексного криміналістичного дослідження щодо особливостей підготовки і тактики допиту під час розслідування воєнних злочинів не здійснено. Окремі положення щодо предмету цього дослідження знайшли свої відображення у працях таких вчених як О. Агаркова, Н. Антонюк, І. Басиста, О. Батюк, М. Бондаренко, О. Брисковська, Г. Власова, А. Вознюк, І. Гловюк, М. Грига, Є. Діденко, С. Дмитрів, Ю. Дмитрук, А. Коваленко, А. Козьменко, О. Кравчук, Є. Крапивін, Р. Крикуха, Т. Кузьменко,

Ю. Комісарчук, Д. Лазарева, А. Лебенюк, О. Пчеліна, О. Таран, О. Тарасенко, Г. Тетерятник, В. Тимошенко, М. Хавронюк, А. Шаповалова, К. Шевчишена, А. Шульженко, М. Янковий. Проте наявні наукові напрацювання стосуються лише окремих аспектів розслідування воєнних злочинів та дотично охоплюють проблематику організації і проведення допитів, що зумовлює актуальність обраної теми, її теоретичне і методичне значення, а також практичну потребу в науковому зроблені.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження виконано на кафедрі криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, відповідно до Плану науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт академії на 2024 рік та охоплює межі наукових тематик кафедри. Робота є складовою основних напрямків наукових досліджень щодо вдосконалення діяльності органів, що входять у структуру МВС України у частині щодо забезпечення національної безпеки і оборони країни. Тематика дослідження узгоджується з пріоритетними напрямами розвитку правової науки та відповідає цілям сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019), Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки (Указ Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023).

Робота відповідає Тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок МВС України на 2020-2024 роки (наказ МВС України від 11 червня 2020 року № 454), 2025-2029 роки (наказ МВС України від 21 травня 2024 року № 326), а також Пріоритетним напрямом наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021-2024 роки (рішення Вченої ради від 21 грудня 2020 року, протокол № 23), 2025-2029 роки (рішення Вченої ради від 30 грудня 2024 р., протокол № 25).

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 31 жовтня 2023 р. (протокол № 22); уточнення теми затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 29 травня 2026 року (протокол № 10).

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційного дослідження є розроблення теоретичних положень і науково обґрунтованих рекомендацій щодо організації і тактики допиту у кримінальних провадженнях про воєнні злочини.

Для досягнення зазначеної мети на вирішення були поставлені такі *задачі*:

- визначити стан наукової розробленості проблем допиту у кримінальному провадженні та окреслити основні напрямки сучасного дослідження;
- визначити та охарактеризувати правові засади розслідування воєнних злочинів в Україні, з'ясувати особливості їх нормативного регулювання;
- визначити поняття допиту та розкрити його сутність під час розслідування воєнних злочинів;

- визначити та систематизувати обставини, що підлягають встановленню під час допиту у кримінальних провадженнях щодо воєнних злочинів;
- визначити та охарактеризувати особливості організаційної підготовки до допиту під час розслідування воєнних злочинів;
- розкрити особливості комунікативної взаємодії під час допиту у кримінальних провадженнях про воєнні злочини;
- систематизувати тактичні прийоми допиту потерпілих і свідків під час розслідування воєнних злочинів та розкрити особливості їх застосування;
- систематизувати тактичні прийоми допиту підозрюваних під час розслідування воєнних злочинів та розкрити особливості їх застосування;
- виявити та систематизувати організаційно-тактичні помилки, що допускаються під час допиту у кримінальних провадженнях про воєнні злочини та обґрунтувати напрямки їх запобігання.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у процесі діяльності органів досудового розслідування під час організації і тактики допиту у кримінальних провадженнях про воєнні злочини.

Предмет дослідження – організація та тактика допиту під час розслідування воєнних злочинів.

Методи дослідження. Методологічна основа дослідження складається із сукупності загальнонаукових і спеціально-юридичних методів наукового пізнання. Зокрема, аналіз, синтез та системно-структурний методи застосовувалися для вивчення та аналізу наукової літератури і побудови системи понять та взаємозв'язків (розділи 1-4). Формально-юридичний (догматичний) метод для аналізу нормативно-правових актів та судової практики національних судів і міжнародних трибуналів (розділи 1-4). Історико-правовий метод для дослідження сучасного стану наукових розробок проблем допиту, а також історичних аспектів розвитку інституту міжнародного кримінального судочинства (підрозділи 1.1., 1.2.). Порівняльно-правовий (компаративістський) метод для порівняння міжнародного та національного законодавства, а також аналізу практики міжнародних кримінальних судів (підрозділи 1.1., 3.2., 4.1.). Системний метод для аналізу практики ICC, ICTY та врахування її у національному судочинстві (розділи 1-4). Методи наукового моделювання, абстрагування, узагальнення, класифікації, диференціації та систематизації для формування понять, визначень і класифікацій (розділи 1-4). Діалектичний метод для пізнання закономірностей правового регулювання допиту та їх взаємозв'язку з організацією і тактикою його проведення (підрозділ 1.3., розділи 2-4). Функціональний метод для дослідження ролі і функцій допиту у процесі розслідування воєнних злочинів (підрозділ 1.3., розділи 3-4). Соціологічний метод для аналізу і проведення опитування уповноважених працівників органів досудового розслідування (підрозділи 1.1., 2.2., 2.3., розділ 3). Статистичний метод для аналізу статистичних даних судових рішень (підрозділ 1.2.). Метод індукції, дедукції та узагальнення для формування висновків на підставі отриманих результатів (розділи 1-4).

Емпіричну базу дослідження становлять результати анкетування 75 респондентів з числа слідчих органів досудового розслідування Національної

поліції України та органів безпеки (м. Києва, Київської, Харківської, Дніпропетровської, Луганської областей); дані статистичної звітності Офісу Генерального прокурора та статистичні дані судової практики за 2022-2024 рр.; матеріали аналізу судової практики національних судів та практики міжнародного кримінального судочинства (Міжнародного військового трибуналу «Нюрнберзького трибуналу» – IMT, Міжнародного кримінального трибуналу щодо колишньої Югославії – ICTY, Міжнародного кримінального трибуналу щодо Руанди – ICTR, Міжнародного кримінального суду – ICC).

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що робота є одним із перших в Україні монографічних досліджень організаційних і тактичних особливостей проведення допиту під час розслідування воєнних злочинів. У дисертації сформульовано та обґрунтовано сукупність наукових положень і практичних рекомендацій щодо вдосконалення діяльності органів розслідування під час організації і тактики допиту у кримінальних провадженнях про воєнні злочини.

вперше:

- розроблено організаційні засади підготовки до допиту під час розслідування воєнних злочинів, що ґрунтуються на виокремленні та змістовному наповненні аналітичного, тактично-психологічного та процесуально-організаційного етапів; визначено залежність підготовки від обсягу і характеру наявної інформації, що передбачає оцінювання об'єктивних даних кримінального правопорушення, аналіз суб'єктивних обставин, пов'язаних з особою допитуваного, планування тактичної моделі допиту, формування системи запитань та визначення доцільності залучення інших осіб; систематизовано процесуальні, криміналістичні, психологічні, соціальні, політичні, інформаційні та морально-етичні чинники формування тактичної лінії допиту з урахуванням психоемоційного стану допитуваного, ступеня його обізнаності, можливого зовнішнього впливу та специфіки бойової обстановки.

- розкрито особливості комунікативної взаємодії під час допиту у кримінальних провадженнях про воєнні злочини з урахуванням психологічних, культурно-етнічних та тактичних чинників; визначено вимоги до комунікативної компетентності слідчого та запропоновано комплекс тактичних прийомів встановлення, розвитку і підтримання психологічно комфортної та процесуально ефективної взаємодії з допитуваними через емпатію, поступове входження в комунікацію, нейтралізацію комунікативних бар'єрів, використання інформаційного резонансу та врахування культурно-етнічних особливостей допитуваного;

- визначено та розкрито організаційно-тактичні помилки, що допускаються під час допиту у кримінальних провадженнях про воєнні злочини зокрема порушення принципу нейтральності, недостатнє врахування психоемоційного стану та культурних особливостей допитуваних осіб, використання шаблонних і навідних запитань, неналежне планування допиту, ігнорування міжнародних стандартів розслідування воєнних злочинів тощо; обґрунтовано напрямки їх запобігання шляхом комплексного поєднання

процесуальних, криміналістичних, психологічних та етичних засад проведення допиту.

удосконалено:

- поняття та сутність допиту під час розслідування воєнних злочинів як процесуально регламентовану, цілеспрямовану, пізнавально-комунікативну діяльність, спрямовану на отримання, перевірку та оцінку доказової інформації і реконструкцію обставин минулої події на основі її когнітивного відображення у свідомості допитуваної особи, з урахуванням процесуальної, пізнавальної, комунікативної та логічної природи допиту; функціональне призначення допиту та особливості його реалізації під час розслідування воєнних злочинів;

- тактичні прийоми допиту потерпілих і свідків під час розслідування воєнних злочинів з урахування їх травматичного досвіду, психологічного стану та специфіки сприйняття обставин події; критерії вибору та особливості застосування відповідних тактичних прийомів, зокрема під час допиту повнолітніх, малолітніх і неповнолітніх потерпілих, а також безпосередніх і опосередкованих свідків воєнних злочинів;

- тактичні прийоми допиту підозрюваних під час розслідування воєнних злочинів з урахуванням їх процесуального становища, фактичного місця перебування та обраної позиції щодо пред'явленої підозри; особливості вибору і застосування відповідних тактичних прийомів залежно від характеру визнання або заперечення вини; тактичні особливості допиту військовополонених як специфічної категорії підозрюваних.

дістали подальший розвиток:

- визначення стану наукової розробленості проблем допиту у кримінальних провадженнях та окреслення основних напрямків їх сучасного дослідження шляхом систематизації наукових підходів до його процесуальних, організаційно-тактичних, комунікативних, психологічних аспектів; обґрунтування перспектив комплексного дослідження допиту у кримінальних провадженнях про воєнні злочини з урахуванням специфіки предмету доказування, особи допитуваного, характеру доказової інформації, комунікативної взаємодії тощо;

- характеристика правових засад розслідування воєнних злочинів в Україні та особливості їх нормативного регулювання шляхом систематизації міжнародно-правових і національно-нормативних положень щодо поняття, ознак, елементного складу, класифікації та конкретизації взаємозв'язку міжнародного кримінального права, міжнародного гуманітарного права та національного кримінального законодавства, що визначають правову характеристику воєнних злочинів і зумовлюють специфіку їх розслідування;

- визначення обставин, що підлягають встановленню під час допиту у кримінальних провадженнях про воєнні злочини, шляхом їх конкретизації, урахування міжнародно-правової характеристики, розмежування на загальні та контекстуальні; характеристика відомостей щодо події воєнного злочину та причетності до неї конкретних осіб як основних напрямків предмета допиту, включно з обставинами, що характеризують системність, масовість та

організованість діянь та їх взаємозв'язок із військово-політичними планами, стратегіями, структурами.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що викладені в роботі висновки і пропозиції можуть бути використані у:

– *науково-дослідній діяльності* – для подальшого удосконалення проблемних аспектів криміналістичного забезпечення розслідувань воєнних злочинів (акт Національної академії внутрішніх справ від 6 липня 2026 р. № 112-нд);

– *освітньому процесі* – під час підготовки здобувачів у закладах вищої освіти за спеціальністю «Право» та «Правоохоронна діяльність», у межах викладання навчальних дисциплін «Криміналістика», «Кримінальний процес», «Методика розслідування воєнних злочинів», а також при підготовці лекційних і методичних матеріалів, проведення занять з дисциплін кримінально-правового профілю (акт Національної академії внутрішніх справ від 6 липня 2026 р. № 111-оп).

Особистий внесок здобувача. Дослідження виконано автором самостійно відповідно до вимог щодо такого виду робіт. Усі положення, результати і висновки, що викладені у дисертації та становлять її новизну, автором розроблені особисто з дотриманням норм і стандартів академічної доброчесності. У наукових статтях, підготовлених у співавторстві: «Історико-правовий аналіз розвитку інституту міжнародного кримінального судочинства», «Circumstances subject to determination in proceedings concerning violations of the laws and customs of war», «Features of the forensic classification of war crimes» внесок дисертанта становить 75%. Особистий внесок дисертанта у підготовку тез доповідей, опублікованих у співавторстві: «Еволюційне становлення та розвиток інституту міжнародного кримінального судочинства», «Теоретико-правовий аналіз загальної характеристики міжнародних злочинів», «Legal analysis of genocide as an international crime: problematic issues and Solutions», «Співвідношення термінологічної групи «*jus in bello*» та «*jus ad bellum*» у контексті міжнародного судочинства: критичний аналіз» становить 50%. Ідеї та розробки, що належать співавторам, у дисертації не використовувались.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення, висновки і результати оприлюднені на міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Актуальні питання криміналістики та судової експертизи» (м. Київ, 30 листопада 2023 р.), «Актуальні питання та перспективи розвитку кримінального права, кримінології та судочинства» (м. Київ, 17 травня 2024 р.), «Актуальні питання криміналістики та судової експертизи в умовах воєнного стану» (м. Київ, 3 липня 2024 р.), «Актуальні питання юридичної науки в умовах воєнного стану» (м. Київ, 8 жовтня 2024 р.), «Законодавство України: проблеми і перспективи розвитку в Умовах воєнного стану» (м. Київ, 30 квітня 2025 р.), «Counteracting the Genocide of Ukrainians: Collection of Materials from the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference «Counteracting the Genocide of Ukrainians» (Kyiv, May 8, 2025), «Міжнародний кримінальний суд у системі сучасного правосуддя» (м. Київ, 24 квітня 2026 р.).

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження відображено у п'ятнадцяти наукових публікаціях, серед яких шість статей – у фахових виданнях включених МОН України до журналів категорії «Б» за спеціальністю «Право», дев'ять публікацій – у збірниках тез наукових доповідей, оприлюднених на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях:

1. Рубаненко Н.Ю., Саковський А.А. Історико-правовий аналіз розвитку інституту міжнародного кримінального судочинства // Криміналістика і судова експертиза: міжвідомчий науково-методичний збірник. 2024. Вип. 69. С. 110-125. DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2024.69.10>;
2. Рубаненко Н.Ю. Концептуальні основи міжнародного судочинства // Науковий вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2024. Вип. 105, № 2. С. 160-175. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2024.2.38>;
3. Рубаненко Н.Ю. Поняття, типологія та характеристика міжнародних злочинів: системний аналіз // Форум права. 2024. Вип. 79, № 2. С. 84-95. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.10933562>;
4. Rubanenko N., Myrovska A. Circumstances subject to determination in proceedings concerning violations of the laws and customs of war // Law Journal of the National Academy of Internal Affairs. 2025. Vol. 15, № 3. 70-81. DOI: <http://doi.org/10.63341/naia-chasopis/3.2025.70>;
5. Rubanenko N., Myrovska A. Features of the forensic classification of war crimes // Scientific Journal of the National Academy of Internal Affairs. 2025. Vol. 30, № 3. 87-97. DOI: <http://doi.org/10.63341/naia-herald/3.2025.87>;
6. Rubanenko N. Theoretical and legal analysis of certain of forensic characterization of violations of the laws and customs of war // Law Journal of the National Academy of Internal Affairs. 2025. Vol. 15, № 4. 88-100. DOI: <http://doi.org/10.63341/naia-chasopis/4.2025.88>;
7. Рубаненко Н.Ю. Важливість допиту у вирішенні завдань кримінального провадження // Актуальні питання криміналістики та судової експертизи: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 30.11.2023 року) / Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2023. С. 358-360;
8. Рубаненко Н.Ю., Мировська А.В. Еволюційне становлення та розвиток інституту міжнародного кримінального судочинства // Актуальні питання та перспективи розвитку кримінального права, кримінології та судочинства: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 17.05.2024) / Київ: Державний університет інфраструктури та технологій, 2024. С. 119-122;
9. Рубаненко Н.Ю. Аналіз воєнних злочинів: огляд та характеристика // Актуальні питання криміналістики та судової експертизи в умовах воєнного стану: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 03.07.2024) / Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2024. С. 486-489;
10. Рубаненко Н.Ю. Поняття та класифікація міжнародних злочинів // Актуальні питання юридичної науки в умовах воєнного стану: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 08.10.2024) / Київ: ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», 2024. С. 151-154;

11. Рубаненко Н.Ю. Окремі теоретико-правові аспекти міжнародного кримінального судочинства // Законодавство України: проблеми і перспективи розвитку в Умовах воєнного стану: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 30.04.2025) / Київ: ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», 2025. С. 236-241;

12. Рубаненко Н.Ю., Саковський А.А. Теоретико-правовий аналіз загальної характеристики міжнародних злочинів // Законодавство України: проблеми і перспективи розвитку в Умовах воєнного стану: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 30.04.2025) / ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», 2025. С. 149-154;

13. Rubanenko N. Certain historical and legal aspects of the Holodomor as a genocide of the Ukrainian people // Counteracting the Genocide of Ukrainians: Collection of Materials from the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference «Counteracting the Genocide of Ukrainians» (Kyiv, May 8, 2025) / Kyiv, 2025. 28-32;

14. Rubanenko N., Yefimenko I. Legal analysis of genocide as an international crime: problematic issues and Solutions // Counteracting the Genocide of Ukrainians: Collection of Materials from the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference «Counteracting the Genocide of Ukrainians» (Kyiv, May 8, 2025) / Kyiv, 2025. 43-45;

15. Рубаненко Н.Ю., Єфіменко І.М. Співвідношення термінологічної групи «jus in bello» та «jus ad bellum» у контексті міжнародного судочинства: критичний аналіз // Міжнародний кримінальний суд у системі сучасного правосуддя: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 24.04.2026) / Національна академія внутрішніх справ, 2026. С. 36-41.

Характеристика особистості здобувача. Рубаненко Наталія Юріївна, 1981 року народження. Освіта вища – юридична, у 2010 році закінчила Одеську національну юридичну академію за спеціальністю «Правознавство» (диплом магістра з відзнакою).

На даний час – суддя Куликівського районного суду Чернігівської області.

З вересня 2022 року по теперішній час здобувач кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття. Дисертація оформлена згідно з вимогами МОН України.

Структура дисертації відповідає меті, завданням, предмету дослідження і вимогам Міністерства освіти і науки України та складається із вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Організація та тактика допиту під час розслідування воєнних злочинів є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 – Право.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Рубаненко Наталії Юріївни «Організація та тактика допиту під час розслідування воєнних злочинів».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Рубаненко Наталії Юріївни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами й доповненнями).

3. Рекомендувати дисертацію Рубаненко Наталії Юріївни «Організація та тактика допиту під час розслідування воєнних злочинів» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 16, проти – немає, таких, що утримались – немає.

Головуючий

завідувач кафедри криміналістики та судової медицини

Національної академії внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

Андрій АНТОЩУК